

Колпаков В. К., д.ю.н., професор,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя
Гусар О. А., старший викладач,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС: СПІВВІДНОШЕННЯ З АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОЧИНСТВОМ

Системне розуміння адміністративного судочинства і встановлення його місця в предметі адміністративного права передбачає вирішення питання про його співвідношення з всією сукупністю адміністративно-процесуальних форм, які утворюють поняття «адміністративний процес» [1, с. 26].

Сьогодні поширюється думка, що адміністративний процес – це лише процесуальна діяльність адміністративних судів. Вона базується на формулі «адміністративний процес – правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства» (КАСУ, ст. 3 «Визначення понять»). Однак, ця ж стаття містить таке застереження: «У цьому Кодексі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні ...». З цього випливає, що визначені у ст. 3 КАСУ терміни (у тому числі і дефініція адміністративного процесу) є незаперечними лише у сфері адміністративного судочинства.

Аналіз чинного нормативного матеріалу свідчить про застосування терміну «процес» до інших (крім адміністративного судочинства) видів адміністративно-правових відносин. Це, наприклад, процес визначення рівня безпеки, процес розслідування (щодо авіаційних подій та інцидентів), процес регулювання авіаційної діяльності [2, с. 47], бюджетний процес.

Митний кодекс України прямо визначає, що провадження у справі про порушення митних правил (а таке провадження, відповідно до ст. 487, 489 цього кодексу, є провадженням у справі про адміністративне правопорушення) включає в себе виконання процесуальних дій (складення протоколу про порушення митних правил, опитування осіб, витребування документів, тимчасове вилучення товарів, розгляд справи, винесення постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням та інше).

У Законі України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції 2015 року) у частині 2 статті 22 зафіксовано, що справи про адміністративні правопорушення розглядаються у випадках та порядку, передбачених процесуальним законом.

Зазначене не дає підстав вважати, що законодавець встановлює монополію адміністративного судочинства на вживання поняття і терміну

«адміністративний процес» і його використання на інших теренах адміністративно-правового простору є справедливим.

З цього приводу доречно звернутися до книги «Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України», яка нещодавно вийшла у світ [3, с. 428]. Її цінність, на наш погляд, визначається не лише представленням наробок нормативного матеріалу, а й значною мірою оприлюдненням наукових обґрунтувань (мотивів) щодо формулювання тих чи інших норм і актів.

Зокрема, на стор. 428 наведено наукове бачення щодо правової природи адміністративного судочинства: «... зветься Адміністративний Суд адміністративним не тому, що йому належать якісь особливі функції – чи то адміністративні, чи то якісь інші, – а тому, що його компетенція охоплює справи, до яких прикладається право адміністративне».

Відповідно до цього, актуальним є визначення адміністративного процесу як узагальненої назви нормативно регламентованої діяльності публічної адміністрації щодо реалізації владних повноважень. Така діяльність здійснюється у сферах, згенерованих моногеничними відносинами і об'єктивованих як структурні складові предмета адміністративного права.

Література

1. Колпаков В. К. Правова природа відносин адміністративного судочинства / В. К. Колпаков // Право України. – 2016. – № 2. – С. 25-30.

2. Гусар О. А. Правове регулювання в сфері забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті / О. А. Гусар // Організаційно правові засади боротьби з правопорушеннями на транспорті: міжнародна науково-практична конференція. Одеса, 15 грудня 2010 р. – О: ОДУВС, 2010. – С. 47-48.

3. Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України / укладачі: Гриценко І. С., Бевзенко В. М., Коваль С. О. та ін.; за заг. ред. Гриценка І. С. –К.: Дакор, 2015. – 500 с.